

Ustawa z dnia 2018 roku
o zmianie ustawy o partiach politycznych oraz o zmianie ustawy kodeks wyborczy

Art. 1. W ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 876 ze zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1. Art. 24 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie: „Majątek partii politycznej powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów oraz z dochodów z majątku”.
2. Art. 25 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie: „Partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem przepisów art. 24 ust. 4 i 7”.
3. Uchyla się art. 28, art. 29, art. 30 ust. 3., art. 31, art. 32, art. 33, art. 34, art. 34a, art. 34b, art. 34c i art. 38d.
4. Art. 41 otrzymuje następujące brzmienie: „Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, zasady prowadzenia rachunkowości przez partię polityczną, a w szczególności dokumentowania i ewidencji przychodów, wydatków, rozrachunków i składników majątkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych”.
5. Uchyla się art. 49d.

Art. 2. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 15 ze zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1. Uchyla się art. 100 § 2, art. 147 § 1 i art. 148.
2. W art. 149 dodaje się § 11 w brzmieniu: „Do kwot wydanych z naruszeniem przepisów niniejszego kodeksu stosuje się przepisy dotyczące korzyści majątkowych”.
3. Uchyla się art. 150, art. 151 i art. 286.

Art. 3. Ustawa wchodzi po upływie 90 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Proponowana ustawa zakłada całkowitą rezygnację z przyznawania partiom politycznym subwencji, o której mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 876 ze zm.), finansowanej z budżetu państwa, a przeznaczonej na działalność statutową partii.

Projekt przewiduje również rezygnację z przyznawania partiom politycznym dotacji podmiotowej (za każdy uzyskany w wyborach mandat posła i senatora), o której mowa w art. 150 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 15 ze zm.) oraz dotacji podmiotowej (za każdy uzyskany w wyborach mandat posła do Parlamentu Europejskiego), o której mowa w art. 151 ust. 1 Kodeksu wyborczego.

Celem proponowanej ustawy jest zniesienie wydatków na finansowanie partii politycznych, pochodzących z pieniędzy publicznych wobec możliwości pozyskiwania przez partie polityczne środków finansowych na realizację ich celów statutowych z dobrowolnych wpłat obywateli. W ocenie projektodawców partie polityczne częstokroć wydatkowały pieniądze pochodzące z subwencji i dotacji w sposób nieracjonalny (nawet jeśli zgodny z prawem), przeznaczając je na billboardy, spoty telewizyjne i internetowe, gadzety, finansowanie synekur dla działaczy, zlecenia dla znajomych pod pozorem sporządzania ekspertyz, a nawet posiłki w restauracjach lub zakupy w sklepach z winami.

Finansowanie partii politycznych ze środków budżetowych nie znajduje żadnego konstytucyjnego, moralnego, społecznego oraz gospodarczego uzasadnienia. Art. 11 ust. 1 Konstytucji stanowi: „Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych. Partie polityczne zrzeszają na zasadach dobrowolności i równości obywateli polskich w celu wpływania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa”. Dobrowolność uczestniczenia w partii politycznej wyklucza przymusową partycypację obywateli w finansowaniu jej działalności, zwłaszcza gdy program tej partii pozostaje w sprzeczności z ich poglądami. Finansowanie działalności partii politycznych powinno być całkowicie dobrowolne i niezależne od obciążeń podatkowych.

Liczne badania opinii publicznej potwierdzają, że zdecydowana większość obywateli Rzeczypospolitej Polskiej jest przeciwna finansowaniu działalności partii politycznych z budżetu państwa. Również wyniki referendum ogólnokrajowego z dnia 6 września 2015 r. wskazują, że obywatele przeciwni są zasilaniu działalności partii politycznych ze środków budżetowych. 82,63% głosujących w referendum opowiedziało się przeciwko utrzymaniu dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa.

W wyniku przyznanych subwencji i dotacji partie polityczne otrzymały w 2016 r. ogółem 112 mln 752 tys. zł. W ocenie projektodawców stanowi to przykład nieracjonalnego gospodarowania środkami budżetowymi na cele nie mające nic wspólnego z realizacją funkcji państwa. Zgodnie z art. 11 ust. 1 Konstytucji partie polityczne jedynie wpływają na kształtowanie polityki państwa, a nie są

organami państwa *per se*. Przychody partii politycznych w 2016 r. ilustruje tabela poniżej:

Rysunek 1 przychody partii politycznych w 2016 r. (tys. zł)											
	PSL	N.	Razem	Wolność	PiS	PO	SLD	Twój Ruch	Unia Pracy	Zieloni	suma
Przychody	9258	5770	2977	3299	56423	44442	8516	2793	386	107	
składki członkowskie	82	256	430	112	3524	372	1098	0	14	11	
darowizny	1554	2844	177	59	49	623	611	0	0	4	
spadki i zapisy pieniężne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
odsetki bankowe	13	2	0	0	77	128	0	0	1	0	
kredyty	0	0	0	0	5000	0	3500	0	0	0	
pozostałe	15	28	0	0	38	542	68	0	0	0	
dotacja podmiotowa	2644	1089	0	0	29711	26746	0	0	0	0	60189
subwencja	4951	1552	2362	3129	18044	16032	3239	2792	370	93	52563
										Suma dotacje + subwencje	112752

W ocenie projektodawców likwidacja subwencji i dotacji partyjnych umożliwi szersze niż do tej pory finansowanie działalności partyjnej przez osoby fizyczne, co pozwoli stworzyć nowe warunki rozwoju polskiego społeczeństwa obywatelskiego. Osoby fizyczne będą mogły przedstawiać swoje preferencje polityczne nie tylko za pośrednictwem głosowania w wyborach czy też udziału w debacie publicznej, ale również poprzez możliwość regularnego dofinansowania opcji politycznych, które w

ich przekonaniu zasługują na dodatkowe środki. Wprowadzenie konieczności aktywnego pozyskiwania środków przez partie polityczne stworzy bodźce do większej dyscypliny finansowej i racjonalizacji własnych wydatków.

Art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2016 r. poz. 1510 ze zm.) oraz wydane na jego podstawie zarządzenie marszałka Sejmu Nr 1 Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu z dnia 5 stycznia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie określenia wysokości ryczałtu na pokrycie kosztów związanych z funkcjonowaniem biur poselskich, senatorskich i poselsko-senatorskich, określa wysokość ryczałtu na prowadzenie biura, który wynosi obecnie 14.200 zł miesięcznie. W ocenie projektodawców jest to kwota wystarczająca na pokrycie działalności związanej ze sprawowaniem władzy ustawodawczej przez posłów i senatorów, którzy w większości są obecnie członkami partii politycznych.

Na skutek wejścia w życie proponowanej ustawy wynikająca z art. 2 Konstytucji zasada pomocniczości znajdzie w ocenie projektodawców korzystniejsze warunki do realizacji. Finansowa i organizacyjna dominacja partii politycznych nad stowarzyszeniami obywateli zostanie zniesiona. Pozwoli to na aktywny i szerszy udział obywateli i ich stowarzyszeń w sprawowaniu władzy publicznej – zwłaszcza na poziomie samorządowym, zdominowanym do tej pory przez partie polityczne.

Wejście w życie projektu ustawy nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki oraz na rynek pracy.

Ustawa będzie miała korzystny wpływ na budżet państwa poprzez ograniczenie wydatkowania publicznych pieniędzy.

Wejście w życie projektu ustawy nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.